Ч. 179. Чернівці, четвер дня 15. (27.) серпня 1896. Рочник XII.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Італїя і Чорногора.

Минули вже часи, коли подружя між пануючими князями і княгинями мали велику полїтичну вагу. Відколи держави одержали конституцию, обмежено вплив тих звязків, — однак нема сумнїву, що і сегодня мають полученя між династиями немале значінє, і хоч не можна їх представляти таким чинником, котрий міг би перешкодити здїйсненю державних і національних інтересів, витворюють они все таки схожість монархічних інтересів, стають противовісом полїтики авантур і поривів, а заразом улекшують уживанє всяких можливих средств до удержаня мира, а в наслїдок того впливають, що найменьше, посередно і звичайно успішно на хід полїтичних випадків.

Найновійший звязок між династиєю італїяньскою а чорногорскою княгинею наступив, як о тім праса рішучо запевнює, лише з любови обох наречених, а полїтика не мала тут нїякого дїла. Князь Неаполю не мав на увазї нїяких полїтичних користий анї інтересів, коли звернув свої афекти до „гарної рожі Чорних гір.“ Проте звязок єго з чорногорскою княгинею є не лише важним родинним випадком для італїяньскої і чорногорскої династиї, але також випадком, що має все таки і полїтичне значінє, що найменьше, для Італїї і Чорногори. Через се родинне сполученє стає родина чорногорского князя відразу в ряди европейских династий, котрі мали своїх членів на тронах великих европейских держав, а італїяньска династия входить через спорідненє з князем, котрий стоїть з російскою родиною царскою не лише в близьких родинних відносинах, але після слів царя Александра III. є „одиноким вірним приятелем Росиї“, рівно-ж в близькі відносини до пануючої родини в Росиї. Се буде мати той добрий вплив, що часть російскої праси, котра доси нападала на Італїю як на члена тридержавного союза і неприятеля протеґованої Росиєю Абесинії, від тепер не буде в такий спосіб виступати против будучого пануючого князя, при котрого слюбі буде заступлений цар, і котрого повитав специяльний висланник царя на чорногорскій земли. Хоч отже всякі далекі комбінациї полїтичного характеру були би без підставними і не на місци, то таки не можна сему випадкови відмовити всякої ваги.

Тому то й італїяньска праса підносить, що звязок між італїяньским престолонаслїдником а чорногорскою княгинею повстав виключно лише з обопільної любови, та при тім кладе в своїх статиях головну вагу на полїтичне значінє намірeного подружя. Так пр. пише туриньска Gazetta Piemontese: Подружє князя Неаполю, хоч наречена єго походить з малого дому пануючого, може прецїнь уважати ся поважним фактом полїтичним, бо означає entente cordiale (зближенє сердець) між Італїєю а Росиєю і може для Італїї мати непередвиджену вагу. Російска праса говорить від якогось часу з незвичайною симпатиєю о Італїї; нїчого в сїм дивного, бо се як раз царя бажанє сповняє ся через то подружє.“ А до Münchener Allg. Ztg. пишуть з Риму ось що: В успособленю населеня, а головно в відносинах праси до заручин князя Неаполю з княгинею Оленою наступила в послїдних днях замітна зміна. Спочатку були всї зчудовані, але опісля по зле затаєнім невдоволеню наступила радість. Вибір престолонаслїдника одобряють тепер голосно. Переважна часть праси обговорює очивидно полїтичну сторону сего факту і додає від себе далекосягаючі і відважні комбінациї. Часть праси вказує на зближенє між Італїєю а Росиєю в наслїдок тих заручин і висказує надїю, що Італїя стане протеґованим дитятем Росиї, як Чорногора. Богато з тих пересад має свою причину в стара-

---

Поворот Нанзена.

(Конець.)

Лїд очивидно нїс нас живо на полудне, а наша їзда по нерівнім леду була дуже повільна.

Втомляючою, важкою працею була та подорож і то перенošенє саний через сніжні сугорби, що раз в раз творили ся на ледових кригах. Лїд був у сильнім руху, а тиск у всїх напрямах був не меньше сильний. Дня 3-го цьвітня ми були під 85 ст. 50 мін. і сподївали ся заєдно, що дістанемо ся на гладший лїд. Дня 4-го цьвітня ми стали під 86 ст. 3 мін. Лїд ставав що раз то більше грудистий, а 7-го цьвітня вже був такий злий, що я, рад не рад, признав дальший похід на північ нерозважним. Ми були тодї під 86 ст. 14 мін. Я пустив ся іти на копаницях, все в північнім напрямі, щоб пересьвідчити ся, чи можливо бодай в той спосіб поступати дальше на північ, але не міг знайти нїчого більше, як лиш висше описаний вже лїд — нїчого більше, як лиш горби за горбами, море замерзлих филь.

Три тижнї температура була дуже низька, майже 40 ст. під зером. Дня 1-го цьвітня підняла ся о 8 ст., щоб знову обнижити ся до 38 ст. Скоро лиш при такій температурі повіяло вітром, ми дізнавали в своїх тонких одежах немилого чувства — щоб меньше на собі двигати, ми лишили свої чотири одежі на корабли! Найнизша температура в місяци марті виносила 49 ст., найвисша 24 ст., в цьвітни найнизша — 38 ст., найвисша — 20 ст.

А суші вічно нї слїду. Лїд знову шпарко нїс нас на полудне. Дня 8-го цьвітня почав ся наш похід до землї Франца-Йосифа. Дня 12-го цьвітня поставали нам годинники, в наслїдок чого наші деннї марші незвичайно продовжили ся. Тепер ми могли мати лиш непевні дати ґеоґрафічного положеня, та ми сподївали ся, що наші обчисленя навіть без астрономічних спостережень будуть більше-меньше правдиві. Численні щілини в ледї показали ся великою перепоною в нашій подорожи, тай харчів значно убуло. Ми вбивали одного пса по другім, щоб ними нагодувати решту!

В місяци червни щілини в ледї ставали що раз то більші, ба й сніґ спиняв нас значно в походї на полудне і робив єго прикрим. Лижви саний прорізали тонку скорупу леду і загрузли глубоко в мокрім снїгу. Псів стало вже так мало, що дальша подорож була неможлива; ми повменьшували до мінїмум порциї живности не лиш псам, але і собі. Щодня ми потїшали ся надїями, що дістанемось на сушу, та, на жаль, ті надії не сповнювали ся.

Дня 31-го мая ми обертали ся під 82 ст. 21 мін., дня 4-го червня під 82 ст. 18 мін., а 15-го червня лїд заніс нас знову на північний захід, так що ми опинили ся під 82 ст. 26 мін. Нїгде не можна було добачити землї, хоч після карти Паєра, якою ми послугували ся, під 83 ст. повинен був показати ся край Петермана. Розчарованє пригноблювало нас тим сильнїйше, що ми тратили що-раз то більше часу. Дня 22. червня стало ся останний раз, що ми вбили морского пса.

Тому, що сніґ перешкаджав нам що раз більше, я постановив відпочити, тим більше, що й припасів у нас приспорило ся. Ми вбили ще й трох медведїв. Псів остало ся нам лиш два; їм можна було вже дати доста мясної поживи.

Дня 22-го липня дальша подорож серед досить ще можливих снїгів. Дня 24-го липня ми побачили меньше-більше під 82 ст. на півночи незнану сушу, але лїд навкруги був поломаний, вода межи кригами переповнена меньшими кусниями леду, так що годї було ужити каяків. Нам прийшло ся перескакувати з одної криги на другу, так що ми дістали ся на сушу допервa 6-го серпня під 81 ст. 38 мін. північної ширини і 63 ст. всхідної довжини. Ми пустили ся каяками вздовж берегів того острова по отвертому морю на захід.

Дня 12-го серпня відкрила ся нам суша між полудневим всходом а північним заходом. Суша та збаламучувала мене що-раз більше, бо я не міг прийти до згоди з картою Паєра. Менї здавало ся, що ми находимо ся о один степень довжини на всхід від Австрийского Сунду, та коли-б се була правда, ми повинні-б були зближати ся тепер до краю Вільчка і Дове-Ґляспера, не стрічаючи по дорозї нїякої суші. Нинї дня 26-го серпня ми дійшли до пункту під 81 ст. 13 мін. на північ і 56 ст. на всхід, отже до місця пригожого на зимівлю. Тому, що за пізно було вже йти до Шпіцберґу, я розважив, що наймудрійше буде затримати ся й поробити приготованя на зиму. Ми полювали на медведї і морскі пси й побудовали дім з каміня і з моху, вкриваючи єго шкірами морских псів. Тран служив нам до вареня, огріваня і осьвітленя.

Медвеже мясо й китове сало одинокою

ню одної части праси, змінити початкове невдоволенє з заручин князя і представити той звязок дуже порадним з полїтичних причин. Однак є й такі голоси, що сумнїваають ся, чи се подружє буде мати справдї важні і далекосяглі наслїдки. Часто вже — так они кажуть — замічувано, що подружя в пануючих домах не мали в будучности великого полїтичного впливу, а в сїм випадку не треба забувати, що княгиня Олена є чорногорскою, а не російскою княгинею. Що тим подружєм сповняє ся сердечне бажанє російского царя і що цар буде для італїяньского престолонаслїдника прихильнїйший, а може стане таки єго щирим приятелем, про се нема що сумнївати ся, і можна сьміло сказати, що відносини між Італїєю а Росиєю в наслїдок сего подружя полїпшать ся. Але вносити з сего серцевого звязку на важні полїтичні зміни або навіть — як робить се французка і радикальна італїяньска праса — конець тридержавного союза, се таки сильно переборщено. Тут зараз видко, що та праса подала лише своє бажанє. Коли-б король Гумберт очікував або, лїпше сказавши, побоював ся таких наслїдків заручин свого сина, то він не згодив би ся був на них. О єго рішеню, остати вірним тридержавному союзови, не можна сумнївати ся, коли не хоче ся єму заподїяти кривди. Поголоска, що подружє має наступити в як найкоротшім часї, бо король думає зрезиґнувати в користь свого сина, є цїлком неправдива, як впевняють в добре поінформованих кругах.“ А якийсь високо поставлений двірский урядник в Римі сказав таке: Без причини дивлять ся деякі люди кривим оком на то подружє. Передовсїм вільно прецїнь князеви війти в подружє з любови, а по друге не можна маловажити собі полїтичного значіня того звязку, що в першій лїнїї є дїлом царя. Він означає, що Італїя, котра проте остане вірною своїм союзникам Австро-Угорщинї і Нїмеччинї, буде в будучности мати нового і сильного приятеля. Цар має неограничений вплив на Менелїка і на Францию, того явного і укритого ворога Італїї, котрих можна на кождій дорозї подибати. Звязок князя Неаполю з чорногорскою княгинею Оленою повинен дати розвязку двом важним справам: увільненю полонників Менелїка і погодженю Франциї з Італїєю, а се знов мусїло-б спонукати полагодженє справи тунетальскої і торговельне порозуминє.“ Чи сї надїї не ідуть аж надто за далеко і не є дуже оптимістичні, се покаже будучність.

Про чорногорску княгиню Олену розповідають, що она дуже красна. Она дуже подобала ся королеви Гумбертови, хоч о нїм говорять, що він не великий приятель женщин і держить ся від них здалека. Що княгиня мусїла подобати ся італїяньскому престолонаслїдникови, се певна річ. О нїм кажуть, що він хоч малого росту і на око слабої будови тїла, має бути чоловіком сильного характеру і доброї волї. Зі звичаями, які тепер панують на італїяньскім дворі, а котрі завела давна іспаньска церемонїя, якої король Гумберт і королева Марґарита строго придержують ся, він зовсїм не годить ся і єсть далеко приступнїйший для людий, як єго батько. В противности до свого батька він займає ся дуже справами військовими, а теперішне полїтичне і суспільне положенє в Італїї дуже єго обходить і він сожалїє над ним. Нарід любить єго і покладає в нїм велику надію, а тепер тїшить ся єго вибором.

НОВИНКИ.

Чернївцї, дня 26-го серпня 1896.

Слїдуюче число „Буковини“ вийде задля завтрішного сьвята аж в пятницю вечером.

Про цїсарску гостину в Галичинї надходять з кождим днем докладнїйші вісти. Тепер вже знають, що від 1-го до 16-го вересня будуть відбувати ся великі вправи під личним проводом цїсаря, яко головного вожда армії. Доси заряд мілїтарний, укладанє плянів і рішанє задач тактичних і стратеґічних — все те належало до архикн. Альбрехта, а цїсар приїздив на маневри тогдї, як они доходили до точки кульмінацийної, провів на них кілька днів і від'їздив. Тепер, по смерти архикнязя, нїхто не обняв всїх єго чинностий в армії, длятого цїсар буде дїйсним вождом надходячих маневрів галицких. Є то праця велика і мозольна, забираюча цїлий час вожда. З тої то власне причини теперішна подорож цїсаря буде мати виключно військовий характер, з виключенєм всїх принять на дворі і представлень депутаций. Після проґрами — тільки начальники місцевих властий в повітах, в котрих цїсар якийсь час задержить ся, представлять ся єму в часї переїзду на двірцях зелїзничих. Впрочім цїлий спосіб житя цїсаря буде строго таборний. Кухня цїсарска не приїде, а до монаршого намету на обіди будуть прошені лиш офіцири, і то в унїформах таборних; замісць звичайної двірскої посудини будуть при обідї бляшані тарілки і чарки; взагалї не буде двору цїсарского, тільки головна кватира головного вожда.

Царска пара приїзджає завтра до Відня. Місто приготовлене вже до торжественного принятя достойних гостий, а полїция видала вже своє розпоряджене для удержаня порядку. В пятницю відбуде ся рано великий перегляд війска на Шмельцу під командою цїсаря. Підчас того перегляду виступлять 42 баталїонів піхоти, 33 ескадрон кінноти, 76 гармат артилериї полевої і два поїзди, як також 5 ескадрон трену. Війско уставить ся в чотири колюмни, а перед ними стане командант корпусу ґенерал кінноти ґр. Ікскіль Ґілєбанд. Першою колюмною буде

нашою поживою через 10 місяців, медвежі шкіри заступали постелю і подушки. Зима минула ся дуже добре, ми оба були зовсїм здорові. Весна принесла блиск сонця і отворила перед нами море в полудне-во-західнім напрямі. Ми сподївали ся доброї дороги аж до Шпіцберґу. Треба було лиш спорудити собі нову одежу з вовняних колдрів, а так само й постарати ся о нові постїлки з медвежої шкіри. Про запас ми забрали медвеже мясо і солонину. Дня 19-го мая зачала ся наша подорож, 23-го мая ми дістали ся під 81 ст. 5 мін. північної ширини серед отвертого моря, але бурі затримали нас аж до 3-го червня. Трохи на полудне від 81 ст. ми знайшли сушу, що простягла ся на захід; вільне море простягало ся вздовж північного побережа на північний захід. Та ми волїли звернути ся на полудне, по леду через широкий морский пролив. Дня 12-го червня ми опинили ся на полудневих берегах острова і знову знайшли отверте море, що простягало ся на захід. Ми плили, веслуючи, в тім напрямі, щоб дістати ся до Шпіцберґу від заходу. Карта Паєра є хибна.

Опустивши край Франца-Йосифа на „Віндварді“ 7-го серпня, ми відбували коротку і приємну подорож завдяки знаменитому проводови капітана Бровна, що через леди перепровадив корабель до Варде.“

В наведеній телеґрамі є найважнїйше місце, де Нанзен твердить, що карта підбігунових околиць, споруджена австрийским подорожником Паєром, є хибна й недокладна. То саме потвердив анґлїйский подорожник Джексон, що перезимував в краю Франца-Йосифа й відвіз Нанзена до вітчини. Річ ясна, що в виду того віденьскі дневники звернули ся до Паєра, щоб пояснив сей факт. Паєр листом, датованим дн. 17-го серпня в Боцен, відповів таке:

„Не маючи докладнїйших вістий про подорожі Джексона і Нанзена, доперва з телеґрамів довідую ся, що Джексон мав нагоду усунути похибки зі спорудженої через мене ґеоґрафічної карти краю Франца-Йосифа. Тїшить мене, що в той спосіб поправлене моє дїло, на яке я, в своїм часї і на місци, не мав богато часу й над яким працював серед неприязних обставин.

Край Франца-Йосифа розбитий на острови, має більше-меньше просторонь Чех. Коли той, що знїмає з него карту, не може инакше перейти краю, як раз лише з полудня на північ, тодї й єго ґеоґрафічна карта може бути лиш взглядно докладна. Скоро-ж він хоче подати щось більше, то на те є тільки одна рада: війти на кілька гір вздовж або побіч вибраного шляху. З вершин тих гір побачить більше або меньше розлогу площину, одно певне спостереженє зазначить на картї, друге, більше віддалене, додасть як комбінацию. Се віддалене становить в кождім разї ще часть фактичного спостережаня. Коли-б єго зовсїм відкинути, значило-б се позбавити себе вказівки, хоч би неясної і недокладної.

Карта підбігунового краю нїколи ще не вийшла з-під олївця першого подорожника без похибки і все було дїлом пізнїйших—робити поправки, що їх знову поправляють новійші подорожники, поки наука не одержить вкінци образ краю без похибки. Недокладність моєї карти, в наслїдок необходимих комбінаций, я сам бачив, тому й виразно назвав єї поверховною в дїлї, де подано справозданє з автро-угорскої виправи до північного бігуна.

За те зовсїм не поверховні, але цїлковито певні є ориґінальні карти (край Франца-Йосифа й північно-всхідний Ґренлянд, разом 25 великих карт), які я перед кількома місяцями зложив лично льондоньскому ґеоґрафічному товариству з просьбою, щоб порівнало їх з працями Джексона.

Ті карти подають всї означеня ширини і довжини, ґеоґрафічний образ кождоі баченої околицї, всї углові обчисленя, оцїнки віддалї і високости. Кожде непевне спостереженє є на тих картах зазначене. Після тих карт рисівник Пістієц з військового ґеоґрафічного інститута рисував колись звичайну карту і кождого часу можна єї відтворити.

Похибки були, розуміє ся, неминучі, особливо там, де спостереженя признані неясними стали основою комбінаций; оминути-ж їх годї було-б навіть тодї, коли-б в мене самого був час на спорудженє карти.

Доперва критичні досліди над цїлим давним і новим материялом карт покажуть нам, що в нїм є добре, а що зле.“

І справдї годї тут нинї говорити що небудь про докладність ґеоґрафічної карти країн північного бігуна. Виправи до північного бігуна по численних, без пляну уряджуваних пробах прибрали сяк-так усталену орґанїзацию доперва в роцї 1517 по довершеню перших проб відкритя морского шляху між Америкою й Китаєм через Севастияна Кабота. До року 1621, отже через 100 лїт з окладом, зорґанїзовано значне число експедиций в цїли відкритя північно-всхідної комунїкациї. В тім роцї Фокс і Джемс останний раз шукали безуспішно морского шляху з гудсоньского заливу, почім дальші проби урвали ся, дарма що анґлїйске правительство обіцювало 20.000 фунтів штерлїнґів нагороди за відкрите нової дороги на північний всхід. Найголоснїйша, хоч як всї попердні безуспїшна була подорож в тім напрямі славного моряка Кока, 1778 р.

Тимчасом в Анґлїї замилованє до студий над полярними околицями і до гляданя комунїкациї на північний всхід ожило знову за справою Джона Баррова. Анґлїйске правительство 1816 р. поновило свою обіцянку нагороди в сумі 20.000 ф. шт. за відкрите північно-всхідної комунїкациї,

командувати архикн. Евгеній, другою ґенерал-поручник Зоммер, третьою ґенерал Ляйцнер, четвертою ґенерал-поручник Версебе. Перші дві колюмни утворить піхота, третю артилерия і трен, четверту кіннота.

Відзначене. Возьний Іля Костик в Перемишли одержав з нагоди переходу в стан супочинку срібний хрест заслуги.

Вписи до краевої ганчарскої школи в Коломиї відбудуть ся в днях 29, 30, і 31-го с. м., а наука розпічне ся дня 1-го вересня.

Наші рускі товариства зложили впр. о. архимандритови Іляріонови Филиповичови з нагоди его відзначеня комтурним хрестом ордера Франц Йосифа телеґрафічно щирі бажаня. На се відповів о. архимандрит Филипович рівно-ж щирою подякою. Радуемо ся, що впр. о. архимандрит так глубоко відчувае радість руского народу, бо се е нам запорукою, що остане й на дальше вірним свому бідному і пересліїдованому рускому народови.

В Снятині мае невдовзї завязати ся сьпівацке товариство. Доси істнував там міщаньский хор при читальни, котрий послїдними часами дуже красно розвинув ся завдяки управі п. Евг. Шепаровича, ад'юнкта податкового, котрий ним щиро займае ся. Минувшої недїлї відбув ся заходом рускої читальнї в Снятинї великий народний фестин, а хор списав ся як не можна лучше. В день Спаса і уродин Є. В. Цїсаря відсьпівав хор в церкві цїлу службу Божу так удачно і гарно, що всї присутні урядники та начальники всїх властий не могли начудувати ся вправі та легкости, з якою хор віддав найтруднїйші композиций. Тому й не диво, що кождий з міщан, хто тілько чуе в собі якийсь дар до сьпіву, спішить з охотою побільшити громаду сьпіваків в хорі і есть надія, що ще сего року завяже ся в Снятинї постійне товариство сьпівоче.

Про пожар в Косові*) доносять дальше: В ночи з четверга на пятницю минувшого тижня вибух в двох жидівских хатах при гостинци монастирскім рівночасно огонь, а від них запалив ся ще і третий дім. Всї три будинки так скоро згоріли, що не можна було думати о їх ратованю. Вскорі зачало горіти цїле місто. Передовсїм займив ся будинок почтовий, а за хвилю лишило ся по нїм лише румовище і уголь. Експедитор виратував з почти з нараженем власного житя касу, але всї акти, книги, листи і пересилки згоріли. Небавом почала горіти також деревяна гр.-кат. церков, з котрої удало ся всего виратувати кілька церковних знарядів. Також жидівска божниця згоріла і з неї остали лише мури. Окрім того згоріло 96 домів, а в огни втратила одна жидівка житє. З тяжкою бідою удало ся салїнарній сторожи, місцевій охотничій сторожи і з Кут погасити огонь о 8-ій год. зрана. Огонь був безперечно підложений; на се вказує та обставина, що огонь вибух рівночасно в двох домах, а власти одержали ще анонїмні листи, в котрих заповідае ся підпал суду, староства і решти міста. Для обезпеки сконсиґновано жандармерию до міста і заряджено всі можливі средства осторожности. Однак доси ще не удало ся вислїдити злочинця.

*) Через помилку друкарску у вчерашній телеґрамі стояло Коршів замісць Косів.

В Німеччинї не терплять Поляків. Як відомо, в Німеччинї жие богато Поляків, але їм там не дїе ся так добре, як тут в Австриї. Там їх пересліїдують, гноблять; під надзором правительства купують Німцї у польских дїдичів їх села, спроваджують німецких робітників і так старають ся о ґерманїзацию Поляків. Нїчого не помагають крики і жалї Поляків, бо німецке правительство підозрівае їх о намірене воскресенє самостійної польскої держави. Тепер знову доносять, що окружний суд берлиньский сконфіскував польский народний гимн Jeszcze Polska nie zginęła, „бо та пісня містить в собі зазив польского населеня до ужитя оружя в цїли воскресеня польскої независимої держави, та ще й тому, що національно-польска аґітация за польскою державою ревіндикуе для себе також часть прускої держави і публично підбурює одну клясу населеня держави німецкої до насильства над другою.“ На сїм мабуть справа не скінчить ся; Поляки певно старати муть ся о знесенє сего рішеня; иньша річ знову, чи їм се удасть ся.

Цїна збіжа а шпихлїрі громадскі. Одна віденьска ґазета, що мае звичайно дуже добрі вісти в справах торговельних, пише так: „На торзї збіжевім видко живійший рух, як иньшими роками о сїй порі. Замовленя на вивіз ячменю і пшениці збільшають ся з кождим днем. При тім здае ся, що більша часть орудок залагоджує ся поза головними торгами, бо продуценти продали немалу скількість збіжа безпосередно заграничним закупникам. Коли торік при меньшій скількости ячменю готового на вивіз продавано часто по низькій цїнї, то тепер при значно більшій скількости осягнено лїпшу цїну“. — До сеї звістки мусимо додати від себе кілька слів: Видко, що на висшу цїну вплинула не лиш сама потреба, але й то, що продуценти оминули посередників і самі продавали збіже за границю. Зиск, який би був в противнім случаю припав посередникам, припав продуцентам. Ся обставина насунула нам на гадку, чи не могли би й наші господарі позбути ся в якийсь спосіб тих посередників, що то їздять по селах, або переймають на дорозї господарів, що їдуть на торг, і купують від них збіже та накидають їм цїну, яку самі хотять. Нам здае ся, що на то знайшов би ся легкий спосіб, котрий би охоронив наших селян від визиску, а тим способом могли би бути громадскі шпихлїрі. Де в селї есть громадский шпихлїр, там могли би всї господарі в громадї змовити ся, прилагодити на один час все збіже, що мають на продаж і передати его зарядови шпіхлїра, а той кождому з них виставив би квіт на его. Шпихлїр міг би тогди ще лїпше очистити збіже, утворити з него через помішанє одностайнїйшу сорту і продати гуртом чи то банкови рільничому, чи якомусь більшому гуртівникови. В той спосіб міг би шпіхлїр переймити на себе посередництво і оминаючи других посередників узискував би більшу цїну, а узискані тим способом гроші виплачував би відтак на видані квіти поодиноким господарям. Коли-б громадский шпихлїр почав в той спосіб орудувати збіжем, то міг би взяти всю торговлю збіжеву не лиш з своеї громади але й з найблизшої околицї в свої руки. Міг би навіть роздобути якісь капітали і з них давати господарям вже наперед якийсь задаток на їх збіже, а з продажию підождати аж до того часу, коли би цїна була як найлїпша. Аж тогди було би значінє громадских шпихлїрів дїйсно велике і они принесли би громадам великий хосен. Гадку сю піддаемо під розвагу тим нашим громадам, що позакладали вже у себе громадскі шпихлїрі.

Цікаву пригоду розповідають собі з їнспекцийної подорожи мінїстра зелїзниць Ґуттенберґа

обіцюючи крім того 5000 ф. шт. нагороди тому, хто стане під 110 ст. довжини на захід від Ґренляндиї. Ван Ресс і Паррі пустили ся туди 1818 р. на двох кораблях. Паррі, діставши ся аж під 113 ст., взяв другу нагороду. Але бажаної комунїкациї не вспів нїхто відкрити.

Нова доба в полярних подорожах починае ся нещасливою виправою Франклїна в 1845 р. В липню того року бачили Франклїна і его товариша Крозіера в останнє на заливі Мельвіль. Коли до 1847 р. не наспіла про них нїяка вістка, зорґанїзовано цїлий ряд нових експедиций, щоб віднайти нещастних. Більшість їх повстала заходами леди Франклїн.

Всї заходи, хоч і як енерґічні, остали ся даремні. Доперва в р. 1859 Клїнток відкрив останки експедициї Франклїна і міг сказати на певне, що провідник еї дня 11-го липня 1847 р. вибрав ся на санках до краю короля Вільгельма й погиб там серед ледів. Потім згинули й останні члени експедициї. В тім самім часї й Келляб, висланий жінкою Франклїна на остров Мельвіль, знайшов там документ, в якім Кльор, що бавив там два роки перед ним, повідомив про відкрите комунїкациї з північним всходом. Его вказівки показали ся правдиві, та рівночасно показало ся, що нова дорога була неможлива. Помимо того, коли Кльор 1854 р. вернув ся до Анґлії, в призманю заслуг виплатили ему половину назначеної нагороди, т. е. 10.000 ф. шт. З тої пори почав ся ряд подорожий в цїли відкритя північного бігуна. Останною е подорож Нанзена. Сей сповнив свою завдачу; хоч не відкрив ще самого бігуна, то все таки зайшов під 86 ст. 14 міи. т. е о 4 ст. дальше на північ, як всї его попередники. В студиях над полярними країнами зроблений великий крок наперед. Цїлий науковий сьвіт вичікуе нетерпеливо оголошеня наукових здобутків Нанзена. Ті наукові здобутки вже й представив на основі інформаций самого-ж Нанзена директор метеорольоґічного інститута, проф. Гейнрих Мон. Ось як він їх подае в скороченю:

„Ґеоґрафія. Відкрите нового острова на північній части карского моря і численних островів на побережи Рибіру. — Ґеольоґія. Віднайдене на Сибірскім побережи ерратичних каменїв і призбиране доказового матеряла на те, що Сибірска площина нїколи не була покрита ледівцями. — Біольоґія. Сконстатоване, що в глубинах моря нема слїдів по останках звірячих орґанїзмів. — Астрономія і навтика. Обсервациї при помочи Ольсового апарату в часї, коли нї сонця нї зір не можна було бачити голим оком. Провірене ґеоґрафічних довжин через обсервациї сателїтів Юпітера. Цікаві обсервациї земного маґнетизму. — Океаноґрафія. Вислїджене незнаної доси части океану в північно-західній сторонї від новосибірских островів, в глубинї 3.800 метрів. Як відомо з телеґрамів, ті води мають ту прикмету, що верхні верстви їх мають температуру низшу, а спідні висшу зера. Обсервациї морских струй.—Метеорольоґія. Метеорольоґічні спостереженя в часї подорожи були щоденні; між иньшим обсервовано тиск повітря і температуру при помочи апаратів Річарда, а вохкість повітря при помочи псіхометра. Можна було уживати й волоскового гіґрометра бо той не ржавіе на вохкім морозї. Найнизша спостережена температура виносила 62° Ц. Численні обсервациї північної зорі.—Обсервациї: Нанзена, залоги „Фрама“, анґлійского подорожника Джексона на земли Франца-Йосифа і норвежского моряка Екролля на Шпіцберґу позволять уложити цікаві метеорольоґічні мапи. — Гиґіена. Обсервациї впливу температури на орґанїзм. Електричне осьвітленє на кораблі, удержуване при помочи акумуляторів, впроваджуваних в рух вітром. Нові погляди на повстанє і лїченє шкорбута. Гиґієнїчні вказівки для подорожників, що, довший час остаючи на ледї, мусять тамже здобувати поживу.“

Дальші результати наукової експедиций Нанзена поки-що незнані. Та вже й тих вистане, щоб можна записати імена Нанзена і его одинайцяти товаришів на сьвітлих картах історий і науки. Нинї-ж нагородою за его труди е те правдиве одушевленє, з яким витае его цїлий ученний сьвіт, те одушевленє, яке він стрічае в вітчинї. В Християнїї — після слів кореспондента — всї каварнї були нереповнені; перед редакциями, де прибивали на стїни найновійші телеґрами, нарід тис ся тисячами і трохи що не бив ся. По улицях переходили громади одушевлені з національними піснями на устах; тут і там лунало веселе „урра!“ Рішуча битва в найблагороднїйшій безкровній війнї — сьвітла побіда в борбі людского духа!

А Нанзен? Він ще з Вардѐ, посилаючи одну телеґраму до Льондону, вислав другу до своеї жінки і спішив сам до неї, до Лїзакер, де вона з малою Лїв на лїто поселила ся. Довга була розлука! Не трудно вгадати, яка буде стріча. Лист висланий бельґійским корабельним офіциром Адріяном de Gerlache з Сандефйорду до дневника „Independance Belge“ приносить цікаву вість, що Нанзен візьме новий слюб зі своею жінкою. Він е родом з Християнїї, числить лїт 35. В Християнїї скінчив унїверситет доктором фільозофії і природних наук. Вже перед 8 роками він вславив ся в науковім сьвітї тим, що перейшов цїлу Ґренляндию зі всходу на захід. В останнім часї був директором публичного музея в Берґен. А тепер? Може він вибере ся знову до полудневого бігуна?...

В. Щурат.

по Буковині. На одній стациї трафив мінїстер урядника з сивою бородою, але лише з одною звіздою. Зчудований спитав мінїстер, яка тому причина. А урядник відповів: „Ексцеленціо, сиву бороду можна би ще стерпіти, але мати лише одну звізду для девятьох дітий, се дуже прикро і тяжко терпіти!“ Мінїстер осьміхнув ся жалісно і казав присутному висшому урядникови записати сивого асистента в спис урядників, котрі в найблизшім часї мають авансувати.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 26-го серпня 1896 року.

Віденъ. Урядова Wiener Ztg. оголосила, що цїсар санкціонував ухвалений буковиньским соймом закон, котрим дорогу до Сучавицї вставляє ся в катеґорию повітових доріг і установляє ся на нїй рогачку.

Петербург. Вчера відїхала царска пара через Варшаву до Відня. В їх товаристві є мінїстри ґр. Воронцов-Дашков і кн. Лобанов.

Царгород. У австрийского амбасадора відбувають ся наради амбасодорів і мінїстра заграничних справ в кретеньскій справі, котрі мабуть будуть мати успіх.

Софія. Віддїл турецкого війска напав на болгарску сторож граничну, однак мусїв втїчи зі стратою кількох вояків.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
до Чернівцїв								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	$6^{\underline{57}}$	$10^{\underline{28}}$	$5^{\underline{50}}$		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	$10^{\underline{00}}$	$5^{\underline{23}}$		
З Новоселицї, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11^{13}	$9^{\underline{50}}$
до Львова								
З Відня, Кракова	1^{30}	$5^{\underline{10}}$		$6^{\underline{55}}$	$9^{\underline{30}}$	9^{55}		
З Букарешту, Сучави, Чернівцїв, Станїславова	$9^{\underline{55}}$	.	.	$6^{\underline{13}}$	7^{28}	$2^{\underline{01}}$		
З Підволочиск	2^{30}	$10^{\underline{05}}$	.	8^{05}	5^{10}	.		
З „ на Підзамче	2^{18}	$9^{\underline{50}}$	.	7^{42}	4^{45}	.		
Зі Стрия	.	.	.	$12^{\underline{10}}$	8	1^{50}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	5^{45}	.		
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	$10^{\underline{10}}$	.	.		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	$8^{\underline{45}}$	.	.	.		

Відходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
з Чернівцїв								
До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	$10^{\underline{29}}$	$5^{\underline{38}}$		
До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	$7^{\underline{17}}$	$10^{\underline{48}}$	6^{16}		
До Садаґури, Новоселицї	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}
зі Львова								
До Кракова і Відня		2^{50}	$11^{\underline{00}}$	$4^{\underline{40}}$	9^{55}	$6^{\underline{45}}$		
„ Підволочиск	.	2^{11}	6^{00}	.	9^{30}	$10^{\underline{45}}$		
„ „ з Підзамча	.	2^{25}	6^{14}	.	9^{48}	$11^{\underline{12}}$		
„ Чернівцїв, Сучави, Яс, Букарешту	6^{10}	.	.	10^{25}	2^{45}	$10^{\underline{15}}$		
„ Стрия	.	.	.	$5^{\underline{22}}$	9^{35}	$7^{\underline{22}}$		
„ Белзця	.	.	.	9^{15}	$7^{\underline{05}}$			
„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3^{05}		
„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8^{40}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.